నక్సలైట్ ఉద్యమం

నక్సలైట్ ఉద్యమానికి సామాజిక, ఆర్థిక నేపథ్యం ఉంది అని అంటూ ఉంటాం. నేపథ్యం ఉన్నమాట వాస్తవమే. కానీ ఆ నేపథ్యం నుంచే నేరుగా ఆ ఉద్యమం పుట్టలేదు. సామాజిక, ఆర్థిక నేపథ్యం ఒక సందర్భం. దానితో పాటు రాజకీయ నిర్ణయం కూడా ఒక సందర్భం. భారతదేశంలో కమ్యూనిస్టు విప్లవం లేదా సోషలిస్టు పరిపాలన, సోషలిస్టు సమాజం అనేవి పార్లమెంటరీ పంథా ద్వారా రావు, వాటికి ప్రత్యక్షంగానే సాయుధపోరాటం అవసరం అనే నిర్ణయం తీసుకోకపోతే నక్సలిజం వచ్చేది కాదు. కానీ ఆ నిర్ణయమే దానికి కారణం కాదు. అది రాజకీయ నిర్ణయం. ఒక సామాజిక సందర్భం కూడా ఉండింది. అది పశ్చిమ బెంగాల్‌లో ఏమిటి, బీహార్‌లో ఏమిటి - అనేది అట్లా ఉంచి, ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు వచ్చేటప్పటికి రెండు ప్రధానమైన సందర్భాలున్నాయి.

ఒకటి, ఆదివాసీ ప్రాంతాలలో ఉన్న పరిస్థితులు; రెండవది తెలంగాణ మైదాన ప్రాంతాలలో ఇవ్వాళ మనం ఊహించలేనటువంటి తీవ్రమైన ఫ్యూడల్ దోపిడి, కులపెత్తనం. రెండో మూడో కులాల వాళ్ళు ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా మాత్రమే కాకుండా, సామాజికంగా కూడా సంపూర్ణంగా ప్రజల శ్రమను, వాళ్ళ ఆత్మగౌరవాన్ని తమ గుప్పిట్లో పెట్టుకున్న సందర్భం - ఈ రెండూ ఉండేవి.

ఆదివాసీ ప్రాంతాల మాటకొస్తే ఇవ్వాళ మనం ఆదివాసుల హక్కుల గురించి ప్రధానంగా మాట్లాడుకుంటున్న విషయాలేవీ ఆ రోజుల్లో లేవు. నిజానికి అవన్నీ కూడా శ్రీకాకుళ పోరాటం ఫలితమే. శ్రీకాకుళ పోరాటం వల్ల వచ్చినటువంటి ప్రత్యక్ష ప్రయోజనం ఏమిటీ అంటే 1/70 చట్టం, ITDA లాంటి వ్యవస్థలు, గిరిజన సహకార కార్పొరేషన్లు పటిష్టం కావడం. ఇవ్వాళ అవన్నీ కొంత మేరకయినా ఉన్నాయి అంటే, వాటికోసం నక్సలైట్లు పోరాటం చెయ్యలేదుకానీ, వాళ్ళ పోరాటం ఫలితమే అది. అంతకు ముందు ఆదివాసులకు చట్టపరమైనటువంటి రక్షణగాని, హక్కులుగాని చాలా తక్కువ ఉండేవి, నామమాత్రంగా ఉండేవి. వాటికి కూడా అమలు అనేది ఉండేది కాదు.

తెలంగాణ జిల్లాలలో ముఖ్యంగా రెండు మూడు కులాలు - వెలమ, రెడ్డి, బ్రాహ్మణ - ఈ కులాల ఆధిపత్యం సంపూర్ణంగా ఉండేది. కూలికి పనిచేయించుకొని తక్కువ కూలి ఇవ్వడమనేదే కాదు, అన్నిరకాల శ్రమ దోపిడీ - మామూలుగా ఫ్యూడల్ అనే మాట వాడతాం మనం - చాలా విస్తృతంగా ఉండేది. తెలంగాణ మైదాన ప్రాంతాలలో నక్సలైట్ ఉద్యమం ప్రధానమైన ఫలితం ఈ సామాజిక సంబంధాలను తల్లక్రిందులు చెయ్యడం. ఒక ఇరవై అయిదు, ముప్పై సంవత్సరాలక్రింద తెలంగాణ చూసినటువంటి వాళ్ళు, ఇక్కడ బ్రతికినటు వంటి వాళ్ళు ఆ మార్పును ఇవ్వాళ స్పష్టంగా జ్ఞాపకం చేసుకోగలరు, గుర్తించగలరు. సామాజిక సంబంధాలు పూర్తిగా తల్లక్రిందులయినాయి. నోరులేనివాళ్ళు నోరున్నవాళ్ళయ్యారు. మాకు చాలా నోరుంది అనుకున్న వాళ్ళు గ్రామాలే విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోయే పరిస్థితి వచ్చింది. అది నక్సలైట్ ఉద్యమం - నా దృష్టిలో అయితే - ఈ సామాజిక విజయం చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయేటటువంటి కంట్రిబ్యూషన్, ఆ ఉద్యమ విజయం. నోరులేని ప్రజానీకానికి ఆత్మగౌరవాన్ని, నోరును ఇచ్చింది.

ఆర్థిక ప్రయోజనం ఎంతొచ్చిందో చెప్పలేము. ఎందుకంటే భూమికోసం పోరాటం ప్రధానం అని నక్సలైట్లు భావించినప్పటికీ, ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో, ఆదివాసీ ప్రాంతాలలో ఆదివాసీయేతరుల నుంచి భూములు పెద్దగా లాక్కోలేకపోయినా, ప్రభుత్వ అధీనంలోని అటవీ భూములను చాలా పెద్దఎత్తునే ఆదివాసులకు ఆనాడు వాళ్ళు పంచగలిగేరు. ఆదివాసులు అడవికొట్టుకొని వ్యవసాయం చేసుకున్నారు. చాలా నిర్బంధం అనుభవించారు అందుకు. పదేపదే అటవీశాఖవాళ్ళు, పోలీసులు వాళ్లమీదబడటం, కొట్టడం, తన్నడం, ఇళ్ళు కాలబెట్టడం, కేసులు పెట్టడం జరుగుతూనే ఉండింది. అయితే ఇవ్వాళ కొత్తగా వచ్చినటు వంటి అటవీహక్కుల చట్టం ఫలితంగా నక్సలైట్ ఉద్యమం ద్వారా సాధించుకున్న టువంటి ఆ అడవి భూమికి ఆదివాసులు బహుశా పట్టా పొందగలరు. అందరూకాకపోయినా కొంతమందయినా పొందుతారు. ఆ రకంగా అదొక విజయంగా - చట్టపరమయిన విజయంగా - కూడా చెప్పుకోవచ్చు, ఉద్యమం నడిపిన వాళ్ళ ఉద్దేశ్యం అదిగాక పోయినప్పటికీ.

మైదాన ప్రాంతాలలో మాత్రం భూమి పోరాటం పెద్దగా జరిగిందని చెప్పలేము. ఎంతమేరకయితే సాధ్యం అవుతుందనో, సాధ్యం కావాలనో వాళ్ళు భావించారో దాంట్లో ఒక చిన్న నిష్పత్తి మాత్రమే వాస్తవానికి సాధ్యమయ్యింది. అది కూడా భూస్వాములు

ఆ భూములు విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోవడం వల్ల మాత్రమే జరిగింది. దానిని పేద ప్రజానీకానికి పంచడం గానీ, వాళ్ళు దానిని నిలబెట్టుకోవడం గానీ జరగలేదు. ఏ రకంగా అయితేనేం, భూములు పేద వాళ్ళకు దక్కాయి గదా, అది వాళ్ళద్వారా జరగకూడ దనుకుంటే ప్రభుత్వం తనద్వారా చేసి ఉండవచ్చును... పట్టాలిచ్చి ఉండవచ్చును...సీలింగ్ చట్టాలు సక్రమంగా అమలుచేసి అదే భూమిని తాను పేదలకు పంచి ఉండవచ్చును గాని ఆ పని చేస్తే నక్సలైట్లకు విజయం అవుతుంది అనేటటువంటి ఒక తప్పుడు భావనతో చేయలేదు. ఆ భూములంతా కూడా బీడుబెట్టే పరిస్థితి కల్పించింది. ఇవ్వాళ్టికీ కొన్ని వేల ఎకరాలు బీడుపడే ఉన్నాయి తెలంగాణ జిల్లాలలో. కాబట్టి పేదలకు భూమి చాలా వచ్చిందని చెప్పలేము. కొంత వచ్చింది. భూస్వాముల భూములు గానీ, ప్రభుత్వభూములు గానీ కొంతమేరకు మాత్రమే ఆక్రమించుకో గలిగారు.

కూలి రేట్లు, తునికాకు రేట్లు కొంత పెరిగాయి గానీ, బహుశా అవి ఇతరత్రా కూడా పెరిగి ఉండేవేనేమో. ప్రధానమైన విజయం మాత్రం స్వాభావికంగా, స్వతహాగా కొందరు ఎక్కువ కొందరు తక్కువ అనేటటువంటి ఆ ఫ్యూడల్ భావజాలాన్ని తల్లక్రిందులు చేసి, అందరూ కూడా - మాల, మాదిగ, బి.సి కులాలు, ఆదివాసీ ప్రజానీకం కూడా - మేమూ మనుషులమే, మేమూ సమానులమే, మేమూ నిర్ణయాలు చేస్తాము, ఏది మంచో ఏది చెడో చెబుతాము అనేటటువంటి ఆ ఆత్మధైర్యాన్ని ఉద్యమం ఇవ్వగలిగింది. అది చాలా పాజిటివ్ కంట్రిబ్యూషన్.

ఎటొచ్చీ ఇదంతా కూడా ఒక రాజకీయ వ్యూహంలో అంతర్భాగంగా జరిగింది. అలా జరగకూడదని కాదుగానీ, జరిగిన మాట వాస్తవం. జరగొచ్చా, జరగకూడదా అనేది ఇక్కడ విషయం కాదు. జరిగింది. ఆ వ్యూహం ఏమిటీ అనంటే ఇటువంటి చిన్న చిన్న మార్పులు చేసుకుంటూపోతే సమాజం మారుతుందా అంటే మారదు. ఆ మార్పులు కూడా భారతరాజ్యం పైన ఒక సాయుధ పోరాటాన్ని నిర్మించి, దానిని కూలదోసి ప్రజారాజ్యాన్ని నిర్మించేటటువంటి క్రమంలో భాగమే అని మావోయిస్టులు - ఇవ్వాళ మావోయిస్టులంటున్నాం వాళ్ళను, ఆ రోజులలో నక్సలైట్ పార్టీలనేది, M.L.పార్టీలనేది - వాళ్ళ అవగాహనలో అంతర్భాగంగా జరిగాయి. దానివల్ల వాళ్ళు - కొంత హింసను ప్రయోగించడం, ఆ సందర్భానికి అవసర మయిన దానిని మించి కూడా ప్రయోగించడం - ఎందుకంటే ఒక రాజకీయ లక్ష్యం కూడా దానికి అనుబంధంగా ఉంది కాబట్టి. అదీ జరిగింది.

ప్రభుత్వం దీనిని కేవలం పేదల పోరాటంగా చూడకుండా, దాని వెనకున్నటువంటి రాజకీయ పోరాటాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకొని చాలా తీవ్రమైన అణచివేతను ప్రయోగించింది - నిజానికి నక్సలైట్లు ఇంకా పెద్దగా హింస చేయడం మొదలుపెట్టక ముందే, ప్రధానంగా వాళ్ళు రైతు - కూలీ సంఘాలు, లేకపోతే గిరిజన సంఘాల ద్వారా పనిచేస్తున్న కాలంలోనే. మహా అయితే ఎప్పుడైనా ఒక నాటుబాంబు తప్ప వేరే ఆయుధాలు ప్రయోగించే వాళ్ళు కాదు. ఆ రోజుల్లో, అటువంటి సందర్భంలో కూడా- అప్పటి తక్షణ పరిస్థితులతో ఏమీ సంబంధం లేనటువంటి నిర్బంధాన్ని... గ్రామాల్లో పోలీసు క్యాంపులు పెట్టి, విపరీతంగా చిత్రహింసలుపెట్టి, కూలిరేట్లు పెంచమని అడిగినవాళ్ళను, భూములు పంచమని అడిగిన వాళ్ళను, దొరల పెత్తనాన్ని వ్యతిరేకించిన వాళ్ళను చాలా హింసించారు. వరంగల్‌లో ప్రత్యక్షంగా చూసాము మేము ఆ రోజులలో. వరంగల్, కరీంనగర్‌లలో ఎవరైనాసరే, అరే ఏమిటి ఇంత నిర్బంధం? ఎందుకు పెట్టాలిక్కడ? అని అడిగితే ప్రభుత్వం దగ్గర జవాబేమీ లేదుగానీ, ఒక దీర్ఘకాల రాజకీయ లక్ష్యం దాని వెనకాలుండింది. ఈ నక్సలైట్ ఉద్యమం బలపడకూడదు. దీర్ఘకాలికంగా ఈ ప్రభుత్వం పరిపాలనా భద్రతకు అది భంగకరం అవుతుంది, నష్టకరం అవుతుంది, హాని చేస్తుంది అనే ఉద్దేశ్యంతో చేశారు. చాలా దూరం వెళ్ళిందది.

అక్కడ నుంచి మొదలయి - అంటే నక్సలైట్ ఉద్యమం అనేది ప్రజలలో పనిచేస్తూ, ప్రజాసంఘాల ద్వారా పనిచేస్తూ, ఆదివాసీ ప్రాంతాలయినా, వరంగల్, కరీంనగర్, నిజామా బాద్, మెదక్‌లాంటి జిల్లాలలోని మైదాన ప్రాంతాలయినా, వారికి మానసిక బలాన్నీ, సామాజిక సమానతనూ, కొంతమేరకు ఆర్థిక ప్రయోజనాలనూ ఇస్తున్నటువంటి సమయంలో చాలా తీవ్రమైనటువంటి అణచివేతను ప్రభుత్వం ప్రయోగించడంతో బహుశా ఒక నిర్ణయం - దానిని ఏ రకంగా ఎదుర్కోవాలనే నిర్ణయం వాళ్ళు చేశారు. అది చాలా కీలకం. వాళ్ళు ఆ దశలో బలప్రయోగంతో తిప్పికొట్టాలి, దెబ్బను దెబ్బతో తిప్పి కొట్టాలి అనే నిర్ణయం తీసుకోవడం, ఆ నిర్ణయాన్ని అమలు చేయడం జరిగింది. దానితో క్రమంగా వారి ఆయుధ సంపత్తి పెరగడమూ, మరిన్ని ఆయుధాలను వాళ్ళు ప్రయోగించడమూ జరిగింది. దానికి ప్రభుత్వం కనీసం ఇప్పటికైనా 'నేను తప్పుచేశాను, నేను చేసిన తప్పువల్ల వాళ్ళు ఇప్పుడు తిరిగి దాడులు మొదలు పెడుతున్నారు, ఇది ప్రాణానికి, జీవితాలకి హాని కలిగిస్తుంది కాబట్టి వెనక్కి తగ్గుదాం' అని అనుకోలేదు. మరింతగా నిర్బంధాన్ని పెంచింది. యాంటీ నక్సలైట్ స్క్వాడ్లు ఏర్పాటు

చేసింది. మామూలుగా మస్కట్ ఉండే పోలీసుస్టేషన్‌లో క్రమంగా సెల్ఫ్ లోడింగ్ రైఫిల్స్, ఇంకొంత కాలం తరువాత A.K.47లు వచ్చాయి. వాళ్ళూ అటువంటి ఆయుధాల్నే సంపాదించు కున్నారు. అంటే ప్రభుత్వ అణచివేతను ఇక్కడ ప్రారంభంగా చెప్పుకోవచ్చునేమోగానీ, ఆ అణచివేతను ఎదుర్కోవడానికి వాళ్ళు ఎంచుకున్న మార్గం, దానిని ఎదుర్కోవడానికి ప్రభుత్వం ఎంచుకున్న మార్గం, తిరిగి వాళ్ళు ఎంచుకున్న మార్గం...ఇదొక వలయాన్ని తయారు చేసి చాలా దూరం తీసుకుపోయింది.

ఇవ్వాళ నక్సలైట్ ఉద్యమం - తాత్కాలికంగానే కావచ్చు - ఇంతగా ఎప్పుడూ గతంలో దెబ్బతినలేదు. కానీ అంతమాత్రంతో అయిపోయిందని కూడా ఏమీ కాదు. ఎందుకంటే ఒకప్పటి పరిస్థితి ఏమోగానీ, గత పదిహేను పదహారు సంవత్సరాలుగా ప్రభుత్వాలు అనుస రిస్తున్నటువంటి విధానాలు ఎట్లా ఉన్నాయంటే - మాకు బాగా జ్ఞాపకం...మొదట్లో మేము ఎన్‌కౌంటర్లు, చిత్రహింసలు తప్పు అన్నప్పుడు వాళ్ళు హింస చేసినప్పుడు ప్రభుత్వం ఎందుకు చేయకూడదు అని గట్టిగా వాదన పెట్టుకున్న వర్గాలు కూడా, ఇవ్వాళ, ప్రభుత్వాల విధానాలు ఈ విధంగా ఉంటే చెయ్యక ఏంజేస్తారు అనేటటువంటి ఒక మూడ్‌లోకి వస్తున్నారు. గత 30 సంవత్సరాలతో పోలిస్తే ఇవ్వాళ ప్రభుత్వ దుష్పరిపాలనను హింసాత్మకంగా ఎదుర్కోవడం అనే విషయంలో సామాజిక అభిప్రాయం కొంత అనుకూలంగానే తయారయ్యింది. మంచో చెడో వేరే సంగతిగానీ, అనుకూలంగా తయారయిన మాట వాస్తవం.

కాబట్టి మళ్ళీ రాదు ఉద్యమం అనేదేమీ లేదుగానీ, అటువైపు ప్రభుత్వం మాత్రం దీనిని, దీనికున్నటువంటి సామాజిక, ఆర్థిక మూలాలను పదేపదే ఒక రొటీన్‌గా అంటున్న ప్పటికి కూడా, ప్రధానంగా అణచివేత ద్వారా ఎదుర్కోవాలని భావిస్తున్నది. ప్రభుత్వానికి ఏరకమైన నీతిగాని, నియమాలుగాని, చట్టంగాని, విలువలుగానీ ఏమీ ఉండడం లేదు. రాజ్యాంగాన్ని గౌరవించడం లేదు. ఒకప్పుడు యాంటీ నక్సలైట్ స్క్వాడ్లు, ఇప్పుడేమో గ్రేహౌండ్స్, ఇంకా ముందుకు పోతే ప్రైవేటు గ్యాంగులని కోబ్రాలనీ లేకపోతే గ్రీన్‌టైగర్స్‌ని రకరకాల పేర్లతో గ్యాంగులను తయారుచేసి అట్లా ఎదుర్కొనేటటువంటి వ్యూహాన్ని ప్రభుత్వం ఒక పక్క రచించింది. ఎంత చేసినప్పటికి కూడా మళ్ళీ ఉద్యమం రాదని కాదుగానీ, ఎప్పుడు వచ్చినా కూడా వాళ్ళ విధానాలలో గాని మార్పులేకపోతే లేదా ప్రభుత్వ స్పందనలో మార్పు లేకపోతే, పదేపదే ఇదొక - ప్రభుత్వానికి వాళ్ళకు మధ్య - డింగ్‌డాంగ్ బ్యాటిల్ అంటారు ఇంగ్లీషులో - అంటే నువ్వా నేనా అనేటటువంటి

ఒక ఘర్షణగా తప్ప, మళ్ళీ ప్రజల దగ్గరికి పోయి, ప్రజల సామాజిక స్థితిగతులు, వాళ్ళ మనోధైర్యం - వీటిని పెంచేటటు వంటి రూపం తీసుకునే అవకాశం ఉందా అంటే - ఇవ్వాళయితే అది ప్రశ్నార్థకమే.

ప్రత్యేకించి మన రాష్ట్రం స్ఫూర్తితో నక్సలైట్ ఉద్యమం వ్యాపించినటువంటి ఒరిస్సా, జార్ఖండ్, ఛత్తీస్‌గఢ్‌లాంటి ప్రాంతాలను ఒకసారి చూస్తే ఇక్కడ చేసిన దానికంటే కూడా మరింత ఎక్కువ హింస, మరింత విస్తృతస్థాయిలో హింస, అక్కడ చేయడం జరుగుతూవుంది. మావోయిస్టులు ప్రజలను సమీకరించి, రైతు కూలీ సంఘాల ద్వారా ఆర్థిక సామాజిక పోరాటాలు చేసుకుంటూ బలపడే దశ దాటిపోయింది - వేరే దశకు చేరామని అనుకుంటు న్నారేమో. వాళ్ళ అంచనా అది. ఏ విధంగా ఆ అంచనాకు వస్తున్నారోగానీ సామాజిక ప్రయోజ నాన్ని, ఆర్థిక ప్రయోజనాన్ని వాళ్లు ప్రజానీకానికి ఇవ్వగల స్థితి తిరిగి వస్తుందా అంటే కొంత సందేహంగానే ఉంది.

ఈ లోపల సమాజమూ మారింది. కొంతవరకు వాళ్ళ పోరాటం వల్ల మారింది. చాలా రాజకీయ అవగాహన పెరిగింది. తెలంగాణ జిల్లాలలో ఇవ్వాళ మనం ఎన్ని రకాల రాజకీయ అవగాహనల గురించి మాట్లాడుకుంటున్నామో దానికి ప్రధానంగా నక్సలైట్ ఉద్యమమే కారణం. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఒకటి కావాలన్న ఆకాంక్ష బలంగా ఉందన్నకూడా - ఆ ఆలోచన, ఆ తెలివితేటలు, ఆ విశ్లేషణ, న్యాయం - అన్యాయం, అణచివేత - ప్రతిఘటన అన్న విశ్లేషణ తెలంగాణ ప్రాంతానికి నేర్పించింది నక్సలైట్ ఉద్యమమే. కార్యకర్తలు కూడా ఒకప్పుడు నక్సలైట్ ఉద్యమంతో రకరకాల సంబంధాలున్నటువంటి వాళ్ళే. ఆ తెలివితేటలు, రాజకీయ తెలివితేటలు, విశ్లేషణా సామర్థ్యం, ఒక అవగాహన తెలంగాణ జిల్లాలను లేదా మన రాష్ట్రంలాంటి రాష్ట్రాలను, కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాలు, నక్సలైట్ ఉద్యమాలు లేని రాష్ట్రాలతో, ప్రాంతాలతో పోల్చినప్పుడు ఆ తేడా మనకు బాగా కనిపిస్తుంది. న్యాయం - అన్యాయం, అణచివేత - ప్రతిఘటన అనే చట్రంలో ఆలోచించడమనేది సమాజ పురోగతికి చాలా ఉపయోగకరం. దాన్ని నేర్పించింది నక్సలైట్ ఉద్యమం వాళ్లకు. బహుశా ముందునుంచి కమ్యూనిస్టు ప్రభావం ఉన్న రాష్ట్రం కావడం వల్ల కూడా అది వచ్చి ఉండవచ్చును. అదొక పక్క జరిగింది.

కానీ మరొక పక్క - ఈ మధ్య కాలంలో చాలాసార్లు అనిపిస్తుంది - తెలంగాణ జిల్లాలలో రైతులు ఎక్కువగా ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటున్న ప్రాంతాలను చూస్తే,

అన్నీ కూడా నక్సలైట్ల ప్రాబల్యం బాగా బలంగా ఉండినటువంటి ప్రాంతాలే. ఇవ్వాళ సింగరేణి ప్రాంతంలో సింగరేణి యాజమాన్యం చాలా పెద్దఎత్తున గ్రామాలకు గ్రామాలను లేపేసి ఓపెన్‌కాస్ట్ మైనింగ్ పేరు మీద, బహుశా రెండుమూడు లక్షల ఎకరాలు తీసేసుకునే ఆలోచన చేస్తూ ఉంది. అదంతా నక్సలైట్ల ప్రాబల్యం బలంగా ఉండినటువంటి ప్రాంతాలే. అనేక సందర్భాలలో ఏం చూస్తున్నాము అనంటే, ఇక్కడేగాదు, వేరే ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో కూడా - విశాఖపట్నం గానీ, తూర్పుగోదావరి గానీ - ఏం కనిపిస్తుందంటే ఇంత ఉద్యమం జరిగిన ప్రాంతాలలో ప్రజలు ఇవ్వాళ స్తబ్దంగా ఎందుకున్నారు అనే ప్రశ్న పదేపదే ముందుకు వస్తుంటుంది. అక్కడ జనంతో మాట్లాడినప్పుడు వాళ్ళు కొంత నవ్వుతారు, రకరకాల వ్యాఖ్యానాలు చేస్తారు. మాకనుభవం అయ్యింది ఉద్యమాలు చేస్తే నిర్బంధం వస్తుందని, పోలీసులు వస్తారని అయి ఉండొచ్చు. కానీ మాకేమనిపిస్తుందంటే, అంతకంటేకూడా, ఈ సాయుధ పోరాట రాజకీయాలు తీసుకున్నటువంటి రూపం వల్ల ప్రజలు తమకోసం తాము చేసుకోవడం అనేదానికంటే కూడా ఎవరో చేసిపెట్టేవాళ్ళు ఒకరున్నారు, వాళ్ళకు మనం ఆశ్రయమిస్తాం, వాళ్ళకు మనం అనుచరులుగా ఉంటాం, వాళ్ళకు కావలసినటువంటి అండదండలు ఇస్తాం అనే వైఖరిలోకి వచ్చారని. ఉద్యమకారులే ప్రజలు, ప్రజలే ఉద్యమ కారులు అని ఇప్పటికీ సిద్ధాంతపరంగా, భావజాలపరంగా నక్సలైట్లు చెప్పుకుంటూ ఉన్నప్పటికీ, ఉద్యమకారులు, ప్రజలు అనేవి రెండు వేరే వేరే వర్గాలు లేదా రెండు వేరేవేరే విషయాలు. ఇవ్వాళ ఆ ఉద్యమకారులు లేరు - పోలీసులు విపరీతంగా నిర్బంధం పెట్టడం వల్ల, చాలా దుర్మార్గంగా తీసుకుపోయి కాల్చిపారేసి ఎన్‌కౌంటర్ కథలల్లడం వల్ల. అసలు రాష్ట్రంలోకి ఒక ముఖ్య నాయకుడు ఎవరైనా వస్తే కొద్ది రోజులలోపు పసిగట్టి వాళ్ళను పట్టుకోవడం, చంపేయడం - అంత విస్తృతమయినటువంటి ఒక ఇన్‌ఫార్మర్ వ్యవస్థను కూడా పోలీసులు తయారు చేసు కున్నారు.

వీటి కారణంగా ఇవ్వాళ ఉన్న పరిస్థితి ఏమిటీ అనంటే - ఒక పోరాటప్రాంతం, ఉద్యమ ప్రాంతం, ఉద్యమించిన అనుభవం ఉన్న ప్రాంతాలలో కూడా ప్రజలకు ఉండవలసి నటువంటి మనోనిబ్బరమూ, బలమూ కంటే ...వాళ్ళు ఉన్నారు, వాళ్ళు చేశారు, ఇప్పుడు వాళ్ళు లేరు...అనే ఒక నిస్సహాయత చాలా ఆశ్చర్యకరంగా కనిపిస్తుంది. ఈ ప్రత్యేక ఆర్థిక మండళ్ళు, సెజ్‌లు ఇటువంటి వాటికి వ్యతిరేకంగా వేరే రాష్ట్రాలు జరుపుతున్న పోరాటాలను, ఉద్యమాలను చూసినప్పుడు అక్కడున్న మనో నిబ్బరం మన దగ్గర కనబడటంలేదు. ఎక్కడ కనబడటం లేదంటే నక్సలైట్ల ప్రభావం చాలా

బలంగా ఉన్న ప్రాంతాలలోనే కనబడటం లేదు. అంటే, ఎక్కడో లోపం ఉంది. ఆ ఉద్యమం తీసుకున్నటువంటి రూపంలోనే ఉంది. తొలినాడు ఆ పరిస్థితి ఉండేదికాదు. నిర్బంధమూ, నిర్బంధానికి ప్రతిఘటనా, దానికి మళ్ళా ఎక్కువ నిర్బంధమూ, మళ్ళా ఎక్కువ ప్రతిఘటన - ఈ స్పైరల్ - ఈ వలయం పైకిపోయే క్రమంలో ఎక్కడో ఒక గ్యాప్ లాంటిది ఏర్పడటం వల్ల గావచ్చు. మనకు కనిపించే విషయం ఏమిటనంటే పోరాటం చేసే వాళ్ళు చేస్తారు, వాళ్ళు చేస్తే మనకు ఫలితం వస్తుంది అనే వైఖరి. రెండు మూడు సందర్భాలలో అడగడం జరిగింది, కూలిరేట్లు బాగా తక్కువ ఉన్నాయి కదా అని. 'ఇంకా పోస్టర్లు పడలే, పోస్టర్లు పడితే వస్తాయి' అన్నారు - పోస్టర్లు వేసేటివాళ్ళు ఎవరో ఉంటారు, వాళ్ళు వేస్తే - కూలి రేట్లు పెరుగుతాయి. లేకుంటే అవి పెరగవు అనేటటు వంటి మాట నేను వరంగల్‌లో రెండుమూడుసార్లు విన్నా. ఇది కొంత నష్టకరమైనటువంటి పరిస్థితి.

బహుశా ఒక పునఃసమీక్ష ప్రజలు చేసుకోవాలి. ఆ ఉద్యమాలూ చేసుకోవాలి. అంతిమంగా ఏ ఉద్యమమైనా - ఉద్యమాలు ఉండొచ్చు, పోవచ్చు, దెబ్బతినొచ్చు, మళ్ళీ రావచ్చును కానీ - అది పని చేసిన ప్రాంతంలో ప్రజలకు మనోనిబ్బరం ఇవ్వగలిగితే... సమస్యొస్తే మేము కదులుతాం, మేము ఒకటవుతాం, పరిష్కారం చేసుకుంటాం, పోరాటం చేస్తాం అనేటటువంటి ఆ సంస్కృతి, దానికి కావలసినటువంటి ఆత్మస్థైర్యం ఇచ్చే ఉద్యమా లైతే...ఆ ఉద్యమం ఒకవేళ ఏకారణంగా దూరమైనా ఏమయినా సరే - ఫలితాన్ని మిగిలించి పోతుంది.

ఆ ఫలితం బహుశా నక్సలైట్ ఉద్యమం మిగిలించలేదేమో ననిపిస్తుంది. సామాజి కంగా, మొదట్లోనే చెప్పాను - ఈ ఉద్యమం తల్లక్రిందులు చేసింది సమాజాన్ని. నోరులేని వాళ్ళకు నోరిచ్చింది, నిలబెట్టింది, ఆ మార్పు తీసుకొచ్చింది. ఆర్థికంగా కొంతమేలు చేసింది. రాజకీయంగా విజ్ఞత చాలా ఇచ్చింది, ఆలోచన చాలా ఇచ్చింది, విశ్లేషణ చాలా ఇచ్చింది. కానీ చివరికి ఒక బలమైనటువంటి ఉద్యమం పనిచేసిన ప్రాంతాలలో, ముఖ్యమైన ఫలితం ఏదైతే ఉండవలసి ఉండెనో, అది ప్రజలకు లేకుండా పోయింది. వేరే ఏదీగాక పోయినా, ఇవ్వాళ ఆ పార్టీ లేకపోయినా, ఉద్యమాల్లేక పోయినా మేమున్నాం, మేము ఉద్యమం చేసుకుంటాం, మేము పోరాడుతాం, మేము విడిచిపెట్టం, న్యాయం కొరకు మేము కొట్లాడుతామనేటటువంటి సంస్కృతిని ఇవ్వలేకపోయారు. అక్కడ నుంచి మొదలుపెట్టి మళ్ళీ వాళ్ళు పునరాలోచన చేసుకోవాలి

తాము అనుసరించిన విధానాలను. పదే పదే విమర్శ ఎప్పుడు వచ్చినా కూడా నిర్బంధం ఉంది కాబట్టి ఈ పనిచేశాము, నిర్బంధం ఎదుర్కోవడానికి చేయవలసి వచ్చింది తప్ప మా అవగాహన లోపం కాదు అని అంటూ ఉంటారు. నిర్బంధానికి ఒక రకంగా మాత్రమే స్పందించాలనేమీ లేదు. ఇంకొకరకంగా కూడా స్పందించి ఉండవచ్చు. వేరేరకంగా స్పందించి ఉంటే ఏ ఫలితం ఉండేది అనంటే అది ఆలోచించుకోవాల్సిన అంశం. వాళ్లు ఎంచుకున్న మార్గాల ఫలితమే గావచ్చు, నిజంగా రాగల ఫలితాన్ని మిగిలించకుండా ఆ ఉద్యమం ఇవ్వాళ దూరం అయ్యింది. తిరిగి రావచ్చును, రాదనేమీ కాదు గానీ, తిరిగొచ్చినా కూడా మళ్ళీ ఇదే రకమైనటువంటి పంథాలో నడిస్తే ఇదే రకమైన ఫలితాలో, ఫలితాల రాహిత్యమో మనకు చివరికి కనిపిస్తే అది బహుశా అంతిమంగా ఒక నెగటివ్ కామెంట్‌గానే మిగిలిపోయే అవకాశం ఉంది. ఇప్పుడు మన దేశమేకాదు, ప్రపంచ వ్యాప్తంగా నయా ఉదారవాదం అనేటటువంటి ఆ ఫిలాసఫీలో చాలా కీలకమైన ఆలోచన ఏమిటనంటే ఎవరి వనరులతో వాళ్ళు తమకున్న సామర్థ్యం మేరకు ప్రయోజనం పొందుతూ పోతారు. వనరులు లేనివాళ్ళు చస్తే చస్తారు, బ్రతికితే బ్రతుకుతారు. వనరులున్న వాళ్ల నుంచి ఏమయినా కొంత రాలితే వీళ్ళు ఏరుకొనితింటారు అనే ఒక ఫిలాసఫీ ఒకటి ఇవ్వాళ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఆర్థిక వ్యవస్థను శాసిస్తూ ఉంది. వనరులు అనే వాటిని ప్రభుత్వం ప్రయత్న పూర్వకంగా ప్రజానీకానికి జీవనాన్ని కల్పించే రూపంలో అభివృద్ధి చెయ్యాలనే ఆలోచన పూర్తిగా పక్కకిపోయి వనరులు ఉన్నవాడిదే సొత్తూ, లేని వాళ్ళకు లేవు, వాళ్ళకు బ్రతుకు ఉండేదీ లేనిదీ పరిస్థితులను బట్టి ఉంటుంది అనే అభిప్రాయం వచ్చింది.

ఈ నేపథ్యంలో అసంతృప్తి చాలా ఉంది. ఆ అసంతృప్తిని ముఖ్యంగా మన రాష్ట్రంలో గత అయిదారు సంవత్సరాలుగా - చంద్రబాబు నాయుడు పరిపాలనలోని చివరి రెండు సంవత్సరాలు లెక్కబెట్టుకొని రాజశేఖరరెడ్డి పరిపాలనని మనం గానీ చూసుకుంటే చాలా పెద్దఎత్తున ప్రజానీకం జీవితానికి అవసరమయిన మౌలిక భౌతిక వనరులను బలవంతంగా వాళ్ళకు కాకుండా చేసి అభివృద్ధి పేరుమీద వాటిని కార్పొరేట్ కంపెనీల చేతిలో పెడుతూ ఉన్నారు. అది సెజ్ కానీయండి లేదా సింగరేణి కార్పొరేషన్ వాళ్ళ ఓపెన్ కాస్ట్ గనులు కానీయండి, కోస్టల్ కారిడార్‌గానీ అదే చేస్తూ ఉన్నారు.

ఎంత ప్రతిఘటన అయితే రావలిసి ఉండిందో అది రాకపోవడానికి ప్రజలలో ఉన్న నిస్తేజం ఒకటే కాకుండ బలమైన ప్రజాఉద్యమం ఏదీ లేకపోవడం ఎంత లోటో ఇవ్వాళ స్పష్టంగా మనకు కనిపిస్తూ ఉంది. మరి ఇవ్వాళ రాగలుగుతుందా అటువంటి

ఉద్యమం ఒకటి? రావడానికి ఎన్ని రకాల అవాంతరాలున్నాయి? ఎందుకంటే మన వామపక్ష ఉద్యమా లలో మొదటినుంచీ కూడా కలుపుకొనిపోయి ఐక్యంగా బలంగా ఉమ్మడిగా ఉండేకంటే కూడా ఎవరికి వాళ్ళు చీల్చుకొని పోయేటటువంటి పోకడే ఎక్కువ. అది ఇవ్వాళ చాలా దూరంపోయింది. అది ఒకటి జరిగింది. రెండవది ఒకనాటి తెలంగాణను గాని, ఒకనాటి ఆదివాసీ ప్రాంతాన్ని గాని, ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను గాని వ్యాఖ్యానించుకోవడానికి ఉపయోగించినటు వంటి ఆ సిద్ధాంత చట్రం ఇవ్వాళ పనికొస్తుందా? ఈ వాస్తవాన్ని విశ్లేషించడానికి ఏ రకమైనటు వంటి చట్రం కావాలి, ఏ రకంగా ప్రజానీకాన్ని సమీకరించాలి? ఎందుకంటే ఒక దుర్మార్గుడైన దొరను తంతే, కొడితే, చంపేస్తే, లేకపోతే బెదిరించి నోరుమూయించేస్తే లేదా జనమంతా ఒకటయి ఇక సాగదు నీ ధాష్టీకాలు అని అంటే అది ఆగిపోయే అవకాశం ఉంటుంది. కానీ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అట్లాంటిది కాదు. సామ్రాజ్యవాదమనేది, పెట్టుబడి దారి వ్యవస్థ అనేది ఒక వ్యక్తిగాదు దానికి ప్రతినిధి. అది ఒక వ్యక్తి కాదు, ఒక చోటు, ఒక స్థలం కాదు -అదొక విస్తృతమైన సామాజిక సంబంధం. ఆ విస్తృతమైన సామాజిక సంబంధానికి వ్యతిరేకంగా చేసే పోరాటమనేది చాలా మెలకువతో, చాలా విజ్ఞతతో వ్యవహరించాల్సిన అవసర ముంటుంది. దానికి కావాల్సిన సిద్ధాంతం కూడా మరింత గాఢత సంపాయించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అటువంటి ఉద్యమాలు ఇవ్వాళైతే కనబడటం లేదు. అయితే తిరుగుబాట్లు బహుశా ఇంకా చాలా జరగబోతాయి. మళ్ళీ వామపక్ష ఉద్యమాలు, నక్సలైటు ఉద్యమాలు ప్రవేశించి, కొంత బలం సంపాయించుకోగలిగితే ఆ తిరుగుబాట్లకు వాళ్లు అండగా ఉంటారు గానీ, వారి ఆలోచనారీతులు, ఆచరణరీతులు చాలా లోతుగా పునఃసమీక్షించుకొని, ఇప్పటి పరిస్థితులకు అనుగుణంగా తయారుచేసుకోకపోతే ఫలితం ఎంతుంటుందో చెప్పడం కష్టం. ప్రస్తుతానికి చెప్పమంటే మాత్రం నిరాశే ప్రధానమైనటువంటి స్పందనగా ఉంటుంది నా వరకైతే.

మావోయిస్టులు గాక ఇతర ఎమ్.ఎల్ పార్టీల వాళ్ళు మొదటి నుంచీ కూడా ప్రజలను సమీకరించాలి అనే పంథాను అనుసరిస్తూ వస్తున్నారు కదా అన్న ప్రశ్న కూడా వస్తుంది. కానీ నిజానికి ఆ పార్టీలు కూడా కారణమేదైనా గానీయండి ఎంత విస్తృతంగా సమస్య లున్నాయో అంత విస్తృతంగా వ్యాపించలేకపోతున్నారు. ఎందుకు వ్యాపించలేకపోతున్నారు? ఎందుకు ప్రజలను సమీకరించలేకపోతున్నారు? లేకపోతే

ప్రజలే సమీకృతం కావడం లేదా? ఈ ప్రశ్నలకు జవాబులు ఆలోచిస్తే చాలా లోతుగా పోవల్సివస్తుంది.

ఒకనాడు ప్రజలలో మన దీర్ఘకాలికమైనటువంటి బాగుకోసం, రేపటి బాగుకోసం ఇవ్వాళ త్యాగం చేద్దాము అనేటటువంటి ఒక రాజకీయ గుణం, సామాజిక గుణం కూడా బలంగా ఉండింది. ఎక్కడో అది కూడా దెబ్బ తినింది.

(హెచ్.ఎమ్.టి.వి ఇంటర్వ్యూ - 2008)